

Proti žalobě zadané na zemském civilním soudě v Praze namítl žalovaný věcnou nepříslušnost tohoto soudu, maje za to, že jest příslušným obchodní soud v Praze. Soud první stolice námitce věcné nepříslušnosti vyhověl a žalobu odmítl. Rekursní soud zamítl námitku věcné nepříslušnosti.

Nejvyšší soud odmítl dovolací rekurs.

Důvody:

Podle §u 45 j. n. nelze napadati rozhodnutí sborového soudu o jeho předmětné příslušnosti z důvodu, že k projednání sporu jest příslušným jiný (na př. kausální) sborový soud. Jestliže o příslušnosti sborového soudu rozhodl soud druhé stolice, platí, co bylo uvedeno, i o tomto rozhodnutí soudu druhé stolice, neboť rozhodnutí toto nastupuje pouze na místo usnesení sborového soudu první stolice, nahrazuje jeho výrok, k němuž by bylo došlo, kdyby byl soud první stolice nazíral na věc správně. Napadeným usnesením rekursního soudu byla zamítnuta námitka věcné nepříslušnosti sborového soudu první stolice, jako soudu obecného a byl tím tento soud uznán příslušným k projednání sporu. Není tudíž rozhodnutí toto odporovatelným, dovolací rekurs do tohoto usnesení jest nepřipustným a bylo jej odmítnouti (§ 526 c. ř. s.), když se tak nestalo již soudem první stolice (§ 523 c. ř. s.). Tak stálá judikatura Nejvyššího soudu (na př. rozh. čís. 282, 2641, 2806, 3145 a 5056 sb. n. s.). Pokud rekurenti poukazují k odůvodnění opačného právního náhledu na rozhodnutí čís. 3374 a čís. 5055 sb. n. s., jest jim připomenouti, že v prvním případě byl uznán přípustným dovolací rekurs do usnesení sborového soudu první stolice jako soudu rekursního, jímž byla odmítnuta žaloba pro věcnou nepříslušnost dovolaného soudu okresního, kde tedy nerozhodl sborový soud první stolice jako soud procesní o své věcné příslušnosti, nýbrž rozhodl jako soud rekursní, přezkoumávaje rozhodnutí okresního soudu o tom, že pro spor není příslušným okresní soud; v druhém případě šlo o dovolací rekurs do usnesení sborového soudu druhé stolice jako rekursního soudu, jímž byla zamítnuta námitka příslušnosti rozhodčího soudu a vyslovena příslušnost dovolaného sborového soudu první stolice, kde tedy usnesení rekursního soudu nebylo napadeno proto, že pro právní věc jest odůvodněna příslušnost některého jiného sborového soudu nebo některého soudu okresního, nýbrž proto, že má býti příslušným rozhodčí soud. V obou těchto případech nepřicházel tedy předpis §u 45 první odstavec j. n. vůbec v úvahu.

Čís. 7007.

Okresní zřízení a cestáři.

Předpis §u 24 zákona ze dne 17. prosince 1919, čís. 17 sb. z. a n. na rok 1920 nebyl ani změněn ani dotčen ustanovením §u 15 (4) zákona ze dne 22. prosince 1924, čís. 286 sb. z. a n. o úsporných opatřeních ve veřejné správě.

Pro účely zákona čís. 286/1924 pozbyl dočasně platnosti také předpis §u 10 zákona čís. 17/1920 o tom, že úrvale ustanovený zřízenec

může býti propuštěn toliko na základě kárného řízení. Restrikčního zákona nelze zneužívat v ten způsob, že by byl trvale ustanovený zřízenec propuštěn, ale místo jeho bylo by obsazeno jiným zřízencem, byť i to byl zřízenec prozatímní nebo výpomocný.

(Rozh. ze dne 21. dubna 1927, Rv I 1069/26.)

Dekretem okresní správní komise v Č. ze dne 10. října 1919 bylo žalobci uděleno místo okresního cestáře; dekretem ze dne 17. prosince 1923 byl ustanoven podle zákona ze dne 17. prosince 1919, čís. 17 z roku 1920 sb. z. a n. definitivním okresním cestařem; dekretem ze dne 16. května 1924 byla mu započtena tři válečná léta do služební doby; výnosem ze dne 4. července 1925, čís. 4782/1925 bylo mu oznámeno, že ho okresní správní komise, používši zmocnění §u 28 zákona ze dne 22. prosince 1924 čís. 286 sb. z. a n. propouští od 1. srpna 1925 ze služeb zastupitelského okresu č-ského »na základě ustanovení citovaného zákona pro nezpůsobilost a nedostatečnou výkonnost služební«, že obdrží odbytné podle §u 9 odst. 2., nebude-li tomuto propuštění odporovati, jinak že by byl jeho odchod pokládán za nedobrovolný a bylo by mu vyměřeno odbytné podle §u 10. O stížnosti žalobcově usnesl se zemský správní výbor dne 5. října 1925, že stížnost, pokud vytýkala nedostatek poučení o právních prostředcích, zamítá a v ostatním ji odkazuje na pořad práva, protože jde o spor vzešlý ze služebních poměrů podle §u 24 zák. ze dne 17. prosince 1919, čís. 17 z roku 1920 sb. z. a n. Žalobou, o niž tu jde, domáhal se žalobce jednak určení, že jeho propuštění ze služby není po právu, jednak odsouzení žalovaného zastupitelského okresu k plnění služebních požitků. **O b a n i ž š í s o u d y** žalobu zamítly. **N e j v y š š í s o u d** zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc soudu prvé stolice, by, doplně řízení, znovu rozhodl.

D ů v o d y:

První soud zamítl žalobu, protože prý restrikčním zákonem po dobu jeho účinnosti pozbyl platnosti odporující mu předpis §u 10 zák. čís. 17/1920 o předchozím disciplinárním řízení, protože prý soudu nepřisluší právo, by opatření o restrikci přezkoušel a opravoval, protože prý § 24 zákona čís. 17/1920 dotýká se jen takových sporů, jichž předmětem není propuštění ani podle §u 10 tohoto zákona, ani podle zákona čís. 286/1924 a protože prý rozhodnutí správních úřadů jest podle §u 15 restrikčního zákona konečné. Odvolací soud potvrdil rozsudek prvního soudu, uváděje, že z propouštěcího dekretu je zjevno, že byl žalobce propuštěn na základě restrikčního zákona, že pohnutka, pro kterou bylo použito restrikčního zákona, je bez významu, že nešlo o propuštění disciplinární, že je lhostejno, šetřil-li zastupitelský okres předpisu §u 13 zák. čís. 286/1924, a že, když byla stížnost žalobcova usnesením zemské správní komise odkázána na pořad práva, soud první stolice skutečně o nároku žalobcovu rozhodl a že právním názorem správního úřadu při svém rozhodování vázán není. Důvody ty nejsou

dosti jasné, zejména v tom bodu, kde odvolací soud praví, že soud není vázán právním názorem správního úřadu, když není jasno, kterým právním názorem, a když přece oba nižší soudy v souhlasu s názorem zemského správního výboru pokládaly pořad práva za přípustný. Avšak odvolací soud praví dále, že první soud posoudil věc po stránce právní správně a schvaluje tudíž jeho důvody. S právním posouzením prvního a tedy ani druhého soudu nelze souhlasiti a jest naopak dovolání, uplatňující důvod Šu 503 čís. 4 c. ř. s., oprávněno. Předem nutno si ujasniti otázku, zda tento spor náleží na pořad práva. Nižší soudy neodmítly s jedné strany žalobu pro nepřípustnost pořadu práva, nýbrž zamítly ji jako bezdůvodnou, ale s druhé strany neobíraly se podstatou věci, pokládajíce za to, že nemají práva, by restriční opatření přezkoušely, a že rozhodnutí správních úřadů je konečné. Zůstává tedy nejasno, v čem ono věcné rozhodnutí vlastně záleží. Jde tu zajisté o spor »vzešlý ze služebních poměrů« okresního zřízence, který by podle Šu 24 zák. čís. 17/1920 na pořad práva náležel. Jest jen otázka, zda na tomto právním stavu bylo něco změněno zákonem čís. 286/1924. Otázku tu jest zodpověděti záporně, jak to nejvyšší soud již učinil v rozhodnutí ze dne 24. února 1927, čís. j. R I 18/27 (čís. sb. 6830), ve kterém šlo sice o obecního zřízence, což však vzhledem ke shodnému předpisu Šu 24 zák. čís. 16 z roku 1920 nehraje role. Tyto předpisy o pořadu soudním nebyly ani změněny ani dotčeny ustanovením Šu 15 (4) restričního zákona čís. 286/1924, protože tento § upravuje závazně příslušnost správních úřadů jen pro řízení při provádění úsporných opatření u státních zaměstnanců. Veřejnoprávní korporace (země, župy, okresy a obce) byly toliko zmocněny, by provedly úsporná opatření u svých zaměstnanců podle obdoby tohoto zákona. Nelze proto ve sporech z úsporných opatření u zaměstnanců těchto samosprávných svazů dovolávati se ustanovení Šu 15 (4) zák. čís. 286/1924, které platí jen pro státní zaměstnance, a zůstal tudíž pro spory okresních zřízenců s okresy ze služebního poměru v platnosti předpis Šu 24 zák. čís. 17/1920, jímž bylo řešení takových sporů výslovně vyhraženo pořadu soudnímu, při čemž — jak lze z důvodové zprávy seznati — měl zákonodárce pro toto ustanovení podstatné důvody. Restričním zákonem zabýval se nejvyšší soud také ještě v rozhodnutí ze dne 11. listopadu 1926, čís. j. Rv I 677/26-1 (čís. 6469), jímž byl spor obecního zřízence, který byl dán podle restričního zákona na odpočinek, řešen ve věci a bylo zkoumáno, zdali tu byly předpoklady §§ 4 a 28 restričního zákona. Nejvyšší soud nemá důvodu, by se v souzeném případě uchýlil od stanoviska dříve zaujatého. Je-li tomu tak, pak nutno propuštění žalobcovo podrobiti soudnímu přezkumu jak v jeho základu, tak v celém jeho obsahu a bude tudíž nutno zkoumati, zdali propuštění žalobcovo stalo se podle restričního zákona a zda stalo se právem. Jak již shora řečeno, odůvodnila okresní správní komise v propouštěcím výnosu propuštění žalobcovo předpisem Šu 28 čís. 286/1924 a nezpůsobilostí a nedostatečnou služební výkonností. Z tohoto obsahu nelze přesně seznati, z jakého důvodu byl vlastně žalobce propuštěn, zdali z důvodu restriční okresních zřízenců, při čemž nedostatečná služební výkonnost byla jen důvodem

výběru podle §u 14, či právě pro tuto nezpůsobilost a nedostatečnou služební výkonost, čili, zda propuštění stalo se podle restriktivního zákona, či s obejitím §u 10 zák. čís. 17/1920 z důvodu disciplinárního. Bude tudíž nutno zkoumati dvě otázky: 1. zdali propuštění žalobce stalo se skutečně k dosažení účele, vytčeného v §§ 4 a 28 zák. čís. 286/1924, by totiž omezen byl počet okresních cestařů na míru nezbytně nutnou; nemůže v tom směru záležeti na tom, že se okresní správní komise slovně o tento zákon opřela, nýbrž jen na tom, zdali tak skutečně podle tohoto zákona a v duchu zákona učinila; 2. a ve případě kladném, zdali při propuštění bylo postupováno podle směrnic vytčených v §§ 14 a 28 zák. pro výběr osob, jež mají službu opustiti. V obou těchto směrech tvrdil žalobce skutkové okolnosti a nabídl o nich důkazy v ten rozum, že jeho propuštění nebylo opatřením podle zákona čís. 286/1924 a že nebylo dbáno zásad §u 14 zák., nýbrž, že okresní správní komise použila restriktivního zákona, by ho pro domnělou nezpůsobilost a nedostatečnou služební výkonost bez disciplinárního řízení, předepsaného v §u 10 zák. čís. 17/1920 propustila, ač prý k tomu neměla důvodu, protože zastával své povinnosti řádně a úplně. Naproti tomu tvrdila žalovaná strana pravý opak. Pro otázku uvedenou pod čís. 1 bude zejména také významno, zda jest pravdivým tvrzení žalobcovy, že okres zaměstnává 6 cestařů provisorních, že jsou 3 cestařská místa neobsazena a že jest v okresu zaměstnána také síla výpomocná. Také nebude bez důležitosti dopis okresní správní komise ze dne 13. srpna 1925, jímž oznámila žalobci, když se dne 10. srpna 1925 hlásil k nastoupení služby, že byl propuštěn a že na silnici byl služebně přidělen výpomocný cestař. Obsah tohoto dopisu nebyl ani stranami ani soudem rozebírán a nelze ho tedy již nyní pro rozhodnutí ve věci zhodnotiti. Všeobecně možno uvésti jen toto: Zákon čís. 286/1924 jest přechodným právem výjimečným (jus singulare), které má sloužiti určitému úkolu a má — pokud jde o zaměstnance — umožniti veřejnoprávním svazům snížení počtu zaměstnanců také tehdy, kdyby podle dosavadních předpisů služební poměr proti vůli toho kterého zaměstnance nemohl býti ukončen. Proto ustanovuje § 30 (1), že po dobu účinnosti tohoto zákona pozbývají platnosti veškeré služební a pensijní předpisy i smlouvy tomuto zákonu odporující. Pozbyl tedy pro účely zákona dočasně platnosti také předpis §u 10 zák. čís. 17/1920 o tom, že trvale ustanovený zřízenec může býti propuštěn toliko na základě provedeného disciplinárního řízení, ale jen pro účely restriktivního zákona, totiž pro obmezení počtu zřízenců na míru nezbytně nutnou k obstarávání úkolů okresu. Nesmí tedy býti zneužíváno restriktivního zákona k odstranění trvale ustanoveného zřízence s obejitím předpisu §u 10 zák. čís. 17/1920 tak, že by byl propuštěn, ale že by jeho místo obsazeno jiným zřízencem, byť i to byl zřízenec prozatímní nebo výpomocný. Ve příčině těchto prozatímních a výpomocných sil nebylo třeba předpisů restriktivního zákona o »nuceném odchodu«, neboť prozatímní zřízenec může býti podle §u 7 zák. čís. 17/1920 propuštěn — nebylo-li jinak smluveno — po šestinedělní výpovědi a výpomocný zřízenec může býti propuštěn podle obsahu smlouvy. Proto ustanovuje restriktivní zákon v oddílu B) § 16

(ohledně jiných zaměstnanců, než oněch, kteří jsou uvedeni v §u 1 zák. ze dne 20. prosince 1922, čís. 394 sb. z. a n.), že u nevypověditelných zaměstnanců má být postupováno obdobně podle §u 9—15, kdežto přebyteční vypověditelní zaměstnanci mají být propuštěni podle zákonných nebo smluvních ustanovení, platných pro zrušení jejich služebního poměru. Kdyby byl propuštěn zřízenec trvale ustanovený a nahrazen zřízencem výpomocným, který by byl k tomu cíli teprve přijat, nebylo by dosaženo obmezení zaměstnanců. Kdyby však byl nahrazen výpomocným zřízencem, který již ve službě byl, zmenšil by se sice počet o jednoho, ale byl by tím obcházen předpis §u 10 zák. čís. 17/1920, protože restriční zákon předpokládá, že definitivní zaměstnanec má být jen tehdy zbaven činné služby, není-li třeba, by byl jiným nahrazen, a jen za tohoto předpokladu pozbyl § 10 zák. čís. 17/1920 dočasně platnosti. Proto zákon přihlížel podle možnosti k tomu, by odcházející síly nebyly ve svých nabytých právech zkráceny a proto vytkl směrnice v §u 14 (motivy tisk 5009/1924). Proto očekával sociálněpolitický výbor, že budou propuštěni především ti, kdož mají nebo budou mít brzy vyslouženo a kdož mají již nárok na plné požitky odpočivné (motivy tisk 5021 posl. sněm. a tisk 2060 senátu). Odporovalo by tedy duchu zákona a úmyslu zákonodárců, kdyby ve případě nutnosti restrikce sáhlo se nejprve po síle definitivní, ale ve službě by se ponechala síla prozatímní nebo výpomocná, třeba lépe kvalifikovaná. Dopustil-li se trvale ustanovený zřízenec ve své služební činnosti poklesků a použije-li veřejnoprávní korporace právem restričního zákona, může ovšem použití tohoto důvodu podle §u 14 zákona při výběru osoby, která má službu opustiti, ale jinak — nejde-li o restriční zákon — může takových poklesků použití jen za podklad disciplinárního řízení podle §u 10 zák. čís. 17/1920. Protože ve směrech shora pod čís. 1. a případně i pod čís. 2. uvedených chybí skutková zjištění, nelze toho času ve věci rozhodnouti a protože vada sahá až do první stolice, bylo postupovati podle §u 510, 513 a 496 čís. 2 c. ř. s.

Čís. 7008.

Prohlásil-li pacient, člen nemocenské pokladny, k lékaři, že není s to, by platil útraty lékařského ošetřování, a lékař mu odvětil, že mu pojišťovna zaplatí jeho honorář, nedal tím na jevo, že propouští pacienta z osobního závazku a že se bude držeti jen pojišťovny. Upozornil-li lékař pacienta při první návštěvě, že léčení bude trvati delší dobu, a poukázal-li ho na léčení v nemocnici, čemuž se pacient vzpíral a žádal ho, by ho ošetřoval soukromě, jest oprávněn domáhati se na něm přiměřené odměny. Lékaři dlužno ponechati na vůli, zda jest léčiti methodou modernější, byť nákladnější.

(Rozh. ze dne 21. dubna 1927, Rv I 1470/26.)

Žalovaná posluhovačka vstoupila do ošetřování žalujícího lékaře, aniž by byla vznesla nárok, by byla léčena na účet nemocenské po-